

ชื่อเรื่อง การศึกษากระบวนการจัดการเรียนรู้ : กรณีแหล่งเรียนรู้ตามอรัยาศัย สวนยายเฮ้า
บ้านโนนจาน อำเภอยัคคณภูมิพิสัย จังหวัดคมหาสารคาม อำเภอยัคคณภูมิพิสัย
จังหวัดคมหาสารคาม

ผู้วิจัย นางสาววัชรภรณ์ พิรุณ ปริญา ค.ม. (หลักสูตรและการสอน)

กรรมการที่ปรึกษา ดร.ศักดิ์พงศ์ หอมหวล

ดร.สมบัติ ฤทธิเศษ

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม 2553

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษากระบวนการจัดการเรียนรู้ของแหล่งเรียนรู้ตามอรัยาศัย สวนยายเฮ้า บ้านโนนจาน อำเภอยัคคณภูมิพิสัย จังหวัดคมหาสารคาม กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นกลุ่มบุคคลตามมาตรา 9 พระราชบัญญัติการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอรัยาศัย พ.ศ. 2551 ซึ่งประกอบด้วย ผู้เรียน ได้แก่ เด็กและเยาวชนในพื้นที่ ที่เข้ามาศึกษาในแหล่งเรียนรู้สวนยายเฮ้า ผู้จัดการเรียนรู้ ได้แก่ แหล่งเรียนรู้สวนยายเฮ้า และผู้ส่งเสริมและสนับสนุน ได้แก่ ผู้จัดกิจกรรมการเรียนรู้ สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอรัยาศัย อำเภอยัคคณภูมิพิสัย จังหวัดคมหาสารคาม ตลอดจนผู้สนับสนุนจากทุกภาคส่วน เครื่องมือในการวิจัยประกอบด้วย 1) แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง 2) การสังเกตแบบมีส่วนร่วม 3) การสนทนากลุ่ม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ผลการวิจัยพบว่า

1. สภาพปัจจุบัน ปัญหา ของแหล่งเรียนรู้ตามอรัยาศัย สวนยายเฮ้า บ้านโนนจานอำเภอยัคคณภูมิพิสัย จังหวัดคมหาสารคาม มีสภาพปัจจุบัน ปัญหาซึ่งแบ่งออกเป็น 4 กลุ่ม ดังนี้ 1) จุดแข็งภายในบริเวณบ้านโนนจาน ที่ตั้งแหล่งเรียนรู้ตามอรัยาศัยสวนยายเฮ้า ชาวบ้านในชุมชนได้มีการรวมกลุ่มการนำเอาสมุนไพร มาแปรรูปเพื่อออกจำหน่ายในรูปแบบที่หลากหลาย เช่น กลุ่มแปรรูปสมุนไพร การนำสมุนไพรมาทำเป็นลูกประคบ นำสมุนไพรมาตากแห้งแล้วบรรจุห่อ กลุ่มผลิตตุ๊กตาจากผักตบชวา เพื่อออกจำหน่ายได้ผลผลิตดีเช่นกัน พื้นที่มีลำคลอง เหมาะแก่การทำนา ทำให้ได้ข้าวหอมมะลิ 105 ที่มีคุณภาพดี คนชุมชนที่มีความเข้มแข็ง 2) จุดอ่อน เนื่องประชากรส่วนใหญ่ได้ร่วมกันแปรรูปสมุนไพร เพื่อออกจำหน่าย ทำให้พ่อ แม่ ผู้ปกครอง ต้องออกไปส่งหรือออกไปจำหน่ายสมุนไพร หรือผลิตภัณฑ์ที่ทำขึ้น

ทำให้ลูกหลานต้องอาศัยอยู่กับญาติผู้ใหญ่ เช่น ปู่ ย่า ตา ยาย จึงเป็นภาวะเสี่ยงในปัญหา เกิด ปัญหาเด็กขาดความอบอุ่น 3) โอกาสในการพัฒนาภายในแหล่งเรียนรู้ตามอัยยาศัยสวนยายเข้า เป็นลักษณะธรรมชาติมีจัดการจัดการเรียนรู้ให้กลมกลืนเป็นส่วนหนึ่งของธรรมชาติ เพื่อให้ ผู้เรียนเกิดทักษะที่จำเป็นในการดำรงชีวิต ได้พบเจอกับธรรมชาติจริง ๆ เป็นการพัฒนาที่คง สภาพธรรมชาติเอาไว้เป็นการปลูกจิตสำนึกให้คนกลับมาสู่วิถีแห่งธรรมชาติซึ่งเป็นรากเหง้า ของวิถีชีวิตของคนในชุมชน เช่น การปลูกพืช โดยการนำไม้พื้นถิ่นที่หายากมาปลูก การแบ่ง พื้นที่ตามแนวทฤษฎีใหม่ การทำนาโดยวิถีธรรมชาติ 4) ข้อจำกัดในการพัฒนา นอกจากผู้จัด แหล่งเรียนรู้ มีความต้องการที่จะช่วยเหลือเยาวชนลูกหลานที่อยู่ในพื้นที่ และพื้นที่ใกล้เคียงให้ ได้รับการเติมเต็มในกระบวนการเรียนรู้และทักษะชีวิต ให้เยาวชนปรับตัวเข้ากับธรรมชาติ จุดประสงค์อีกประการหนึ่ง คือผู้จัดแหล่งเรียนรู้ต้องการตอบแทนคุณบ้านเกิด เพื่อเป็น ตัวอย่างในการปลูกฝังจิตสำนึกรักบ้านเกิด ปลูกฝังทักษะชีวิต เพื่อให้เยาวชนได้นำไปใช้ในการ แก้ไขปัญหาในการดำรงชีวิตต่อไป แต่ด้วยเหตุที่ผู้จัดแหล่งเรียนรู้ไม่ได้อยู่ประจำในสถาน ที่ตั้งของแหล่งเรียนรู้ จึงทำให้การดูแลแหล่งเรียนรู้มีข้อจำกัดในการปรับภูมิทัศน์ขาดความ ต่อเนื่อง ขาดการบำรุงรักษาดูแลดูแลต้นไม้ การบำรุงรักษาอาคารสถานที่ต่าง ๆ ภายในสวน ขาดการต่อเนื่อง

2. กระบวนการจัดการศึกษาตามอัยยาศัย แหล่งเรียนรู้ สวนยายเข้า บ้านโนน จาน อำเภอพยัคฆภูมิพิสัย จังหวัดมหาสารคาม มีกระบวนการจัดการเรียนรู้ จากการจัด กิจกรรมการเรียนรู้ในฐานะการเรียนรู้ ทำให้เกิดกระบวนการในการศึกษากระบวนการ 3 ขั้นตอน ดังนี้ 1) ศึกษาสภาพสภาพปัจจุบัน ปัญหา ของแหล่งเรียนรู้ สวนยายเข้า 2) การจัด กิจกรรมการเรียนรู้ ของแหล่งเรียนรู้ สวนยายเข้า 3) ประเมินผลการศึกษากระบวนการจัด การศึกษาตามอัยยาศัย แหล่งเรียนรู้สวนยายเข้า

TITLE : A Study of Knowledge Management Process: Informal Education of Yai Hao Garden, Ban Nonechan, Phayakkhaphum Phisai, Maha Sarakham Province Case Study.

AUTHOR: Watcharaporn Phiroon **DEGREE :** M.Ed. (Instruction and curriculum)

ADVISORS: Dr.Sakpong Homhuan

Dr.Sombat Rittidet

RAJAHBAT MAHA SARAKHAM UNIVERSUTY, 2010

ABSTRACT

This research aimed to study the knowledge management process: Informal Education of Yai Hao Garden, Ban Nonechan, Phayakkhaphum Phisai, Maha Sarakham Province Case Study. The Sample of the research consisted of 20 participants ; children and youth who studied at Yai Hao garden. The data were collected by structured interview, participants observation and focus group discussion. The research statistics used mean and percentage.

The research findings were as follows:

1. There were 4 states and problems of Yai Hao garden, Ban Nonechan, Phayakkhaphum Phisai, Maha Sarakham Province; 1) The herbs in Yai Hao garden proceeded to be the herb hot Compress, packaged herbs, toys from Water hyacinth making, rice farm where grow the 105 high quality rice breeding and the people in the communities can help themselves were the strengthen aspect. 2) The most of children were left with their grand parents at home because their parents must distribute their products to many places that can make them problems was the weakness aspect. 3) The chance to develop their communities to the Yai Hao garden informal educational center. was the knowledge management along the nature way. The learners had needs skills to live their life, make them to aware the nature worth such as growing the local plants, the king's new theory space management and growing organic rice. 4) The owner of the garden wanted to make her garden to be the informal knowledge center in her hometown and neighbors but there was

only one garden, it was so far from another villages who want to study as their informal education and no one take care of the garden's landscape were the problems.

2. Knowledge management from the basic learning activities produced the 3 study proceedings ; 1) state and present problems study, 2) learning activities and 3) informal education process evaluation of Yai Hao garden.

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY